

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ
українська, інша мова навчання
2–4 класи

Об'єктами перевірки й оцінювання з літературного читання є складники читацької компетентності:

- навичка читання вголос і мовчки;
- розуміння прочитаного;
- уміння виразно читати;
- досвід читацької діяльності учнів (елементарна обізнаність з колом дитячого читання, практичне засвоєння літературознавчих понять, уміння працювати з текстами різних жанрів, уміння переказувати зміст прочитаного твору (3–4 класи), уміння самостійно працювати з дитячою книжкою, довідковою літературою).

Контроль навчальних досягнень учнів рекомендуємо здійснювати шляхом таких **видів контролю: поточного, семестрового, державної підсумкової атестації.**

Основною формою **поточного контролю** є фронтальне та індивідуальне усне опитування.

Семестровий контроль рекомендуємо проводити так:

у 2–4 класах наприкінці семестрів здійснюється контроль техніки читання вголос;

у 3 класі наприкінці I семестру у формі письмової самостійної роботи *під керівництвом учителя*. Така робота проводиться з навчальною метою і не оцінюється в балах;

у 3 класі наприкінці II семестру і у 4 класі наприкінці I семестру у формі письмової контрольної роботи, яка оцінюється в балах.

Основною метою проведення письмових самостійних і контрольних робіт є перевірка розуміння учнями змісту прочитаного.

Читання вголос

Перевірку розвитку навички читання вголос у 2–4 класах рекомендуємо здійснювати індивідуально у процесі поточного і семестрового контролю. Контроль навички читання вголос здійснює вчитель.

Перевіряються всі якості навички читання вголос (правильність, спосіб, розуміння, виразність, темп).

Читання вголос забезпечується складнішим психофізіологічним механізмом, ніж читання мовчки. У ньому, крім зорового, активно діють мовленнєво-руховий, слуховий канали, які мають вплив на повноту сприймання, запам'ятовування, засвоєння змісту прочитаного.

З огляду на це, не рекомендується здійснювати семестровий контроль розуміння прочитаного вголос на незнайомих текстах.

Перевірку *розуміння учнями* прочитаного вголос рекомендується здійснювати у процесі поточного оцінювання протягом року.

Контроль **техніки читання вголос** (правильність, спосіб, темп) проводиться індивідуально. Залежно від кількості учнів у класі – протягом 2-х останніх тижнів або одного передостаннього тижня I-го і II-го семестрів.

Для читання учневі пропонують незнайомий художній, науково-художній текст, який у кожній віковій групі відрізняється обсягом, складністю змісту, мовою, побудовою речень, шрифтом і т. ін. З метою забезпечення рівних умов перевірки учитель обирає для читання один і той самий текст.

Підсумковий бал за навичку читання вголос виводиться з урахуванням техніки читання та розуміння змісту прочитаного.

Розвиток *уміння читати виразно* радимо перевіряти окремо у процесі поточного контролю лише *після попередньої підготовки* учнів.

Особливої уваги потребують діти, які мають певні психофізіологічні особливості: природну повільність, заїкання, поганий зір. Під час оцінювання це не є підставою для зниження бальної оцінки. Контроль за якістю читання у таких дітей здійснюється під час поточного опитування.

Показники темпу читання вголос

Клас	I семестр	II семестр
2	35–45 сл/хв	50–60 сл/хв
3	65–70 сл/хв	75–80 сл/хв
4	80–85 сл/хв	90–95 сл/хв

Менший і більший числові показники для кожного класу є нормативними. Вони відповідають критеріям найвищого рівня, якщо учень повноцінно оволодів іншими якостями читання, співвідносними з цим рівнем.

Сформованість техніки читання вголос (правильність, спосіб, темп) у 2 класі (II семестр) і 3–4 класах визначається за такими вимогами (відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 21.08.2013 № 1222 "Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти"):

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
Початковий	1	Учень/учениця читає відривними складами, припускаючись численних помилок у закінченнях, наголошуванні слів, на пропуск, перестановку літер і складів, помилок мовного характеру. Темп читання суттєво нижчий від нормативного (на 10 і більше слів від меншого нормативного числа)
	2	Учень/учениця читає переважно складами, з тривалими паузами у темпі, значно нижчому від нормативного (на 8 і більше слів від меншого нормативного числа), припускаючись численних помилок у закінченнях, наголошуванні слів, на пропуск, перестановку літер і складів, помилок мовного характеру
	3	Учень/учениця значну кількість слів читає складами, не дотримуючись пауз між реченнями і смисловими групами слів. Темп читання нижчий від нормативного (на 7 і більше слів від меншого нормативного числа). Припускається багатьох помилок на перестановку, заміну складів, звуків, слів, у наголошуванні слів
Середній	4	Учень/учениця читає словами і складами. Читання монотонне у темпі, нижчому від нормативного (на 5–6 слів від меншого нормативного числа). Часто припускається помилок у вимові, наголошуванні слів
	5	Учень/учениця читає переважно словами. Припускається помилок на заміну, перестановку складів, у наголошуванні слів, порушує правила вимови. Темп читання дещо нижчий від нормативного (на 3–4 слова від меншого нормативного числа)
	6	Учень/учениця читає переважно плавно, цілими словами у темпі, що відповідає нормативному, припускаючись мовленнєвих помилок, а також у наголошуванні слів
Достатній	7	Учень/учениця читає плавно, цілими словами у темпі, що відповідає нормативному. Припускається кількох орфоепічних, мовленнєвих помилок
	8	Учень/учениця читає плавно словами, правильно, у відповідному темпі. Припускається окремих помилок у наголошуванні слів
	9	Учень/учениця читає плавно словами і групами слів, правильно, у відповідному темпі. Припускається окремих орфоепічних помилок
Високий	10	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів, у відповідному темпі. Мають місце поодинокі орфоепічні помилки
	11	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів, у відповідному темпі з дотриманням норм літературної вимови
	12	Учень/учениця читає правильно, плавно словами і групами слів, у відповідному темпі з дотриманням норм літературної вимови

Перевірка й оцінювання уміння читати виразно, читати напам'ять

Перевірку уміння читати виразно радимо здійснювати в процесі поточного контролю (під час поурочного вивчення теми, перевірки домашнього завдання). Виразність читання перевіряється на знайомому тексті, після попередньої підготовки.

Якість виразного читання, читання творів напам'ять доцільно визначати за такими критеріями:

- правильність, повнота відтворення фактичного змісту твору;
- виразність читання (чіткість дикції, інтонаційна правильність, уміння виявити своє ставлення до того, що

читається; доречність використання мовленнєвих та позамовних (міміка, жести) засобів виразності);

– дотримання орфоепічних норм (літературна вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, сполучень звуків у мовленнєвому потоці, а також наголошування слів).

У дітей з органічними порушеннями вимови цей критерій не враховується.

Орієнтовні вимоги до якості читання напам'ять є наскрізними для учнів 2–4 класів.

Перевірку читання напам'ять рекомендуємо здійснювати індивідуально у процесі поточного контролю. Додільно проводити протягом 2–3 уроків перевірку читання напам'ять вірша чи прозового твору, які визначені для обов'язкового вивчення.

Перевірку вивчення напам'ять творів малих жанрів (скоромовок, прислів'їв, приказок) радимо проводити в процесі поточного оцінювання.

Читання мовчки

Рівень розвитку навички читання мовчки (технічної і смислової її сторін) у 3–4 класах рекомендуємо перевіряти й оцінювати (починаючи з 3 класу, II семестру) під час *поточного і семестрового контролю*.

Враховуються такі характеристики цього виду читання: спосіб (наявність чи відсутність артикуляції – зовнішніх мовленнєвих рухів), розуміння змісту прочитаного, темп читання.

Контроль технічної сторони навички читання мовчки (спосіб, темп) вчитель може здійснювати під час проведення семестрових письмових (самостійної і контрольних) робіт за такою методикою.

Спочатку на матеріалі текстів вчитель перевіряє технічну сторону читання. Для цього пропонує учням взяти в руки олівці. За вказівкою вчителя: "Почали читати!" – школярі заглиблюються в читання. Через 2 хвилини вчитель говорить: "Зупинились!". Кожний із учнів ставить олівцем крапку над словом, на якому він зупинився. Далі учні дочитують (перечитують) текст і виконують запропоновані завдання.

У процесі перевірки вчитель встановлює кількість прочитаних слів кожним учнем (ученицею) за 2 хвилини, яку ділить на 2, і отримує кількість слів, прочитаних за 1 хвилину.

Учням, у яких темп і спосіб читання не відповідають нормативним показникам, радимо знижувати оцінку на 1 бал за кожний показник.

Показники темпу читання мовчки

Клас	I семестр	II семестр
3	85–100 сл/хв	95–110 сл/хв
4	110–130 сл/хв	130–150 сл/хв і більше

Менше число слів у кожному із зазначених показників визначає обов'язковий рівень, досягнення якого впливає на оцінювання; більше число вказує на бажаний (перспективний) результат розвитку читацького уміння і використовується не для оцінювання, а переважно для самоконтролю і самооцінки учнів.

Читання мовчки у 3 та 4 класах оцінюється за такими вимогами (відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 21.08.2013 № 1222 "Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти"):

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
1	2	3
Початковий	1	Учень/учениця розуміє зміст окремих речень у тексті. Читає напівголосно у темпі, суттєво нижчому від меншого нормативного показника (10 і більше слів)
	2	Учень/учениця розуміє окремі події у змісті твору. Читає пошепки, у темпі, суттєво нижчому від меншого нормативного показника (8 і більше слів)
	3	Учень/учениця спроможний(на) відповісти лише на запитання, що стосуються окремих фрагментів змісту твору. Утруднюється пояснити, як пов'язані між собою події у тексті. Читає з вираженими ознаками беззвучної артикуляції у темпі, нижчому від меншого нормативного показника (7 і більше слів)
Середній	4	Учень/учениця правильно відповідає на окремі запитання, пов'язані з розумінням фактичного змісту твору. Читає з ознаками беззвучної артикуляції у темпі, нижчому від меншого нормативного показника (на 5–6 слів)
	5	Характер відповідей учня/учениці на запитання свідчить про неповне розуміння фактичного змісту твору. Під час читання часто виникають зовнішні мовленнєві рухи. Темп читання дещо нижчий від меншого нормативного показника (3–4 слова)
	6	Рівень усвідомлення фактичного змісту нескладного тексту є загалом досягнутим. Учень/учениця читає у темпі, наближеному до нормативного. Періодично виникають зовнішні мовленнєві рухи під час читання багатоскладових та важких для розуміння слів
Достатній	7	Учень/учениця виявляє достатнє розуміння фактичного змісту тексту. Виконуючи завдання, припускається помилок, пов'язаних з розумінням основної думки твору, розумінням значення окремих слів, висловів, у т. ч. вжитих у переносному значенні. Спосіб і темп читання відповідають нормативним показникам

1	2	3
	8	Учень/учениця усвідомлює фактичний зміст тексту, але неповно розуміє його основний смисл. Виконуючи завдання, припускається помилок, пов'язаних з розумінням основної думки твору, встановленням причинно-наслідкових зв'язків. Спосіб і темп читання свідчать про належний рівень сформованості цього виду читання
	9	Учень/учениця виявляє здатність самостійно усвідомлювати фактичний зміст твору, основний смисл – з незначною допомогою вчителя. Припускається окремих неточностей у відповідях на запитання щодо розуміння висловів, ужитих у переносному значенні. Спосіб читання учнів є достатньо сформованим, темп читання дещо перевищує нормативні показники
Високий	10	Учень/учениця у повному обсязі усвідомлює фактичний зміст, основний смисл твору. Мають місце поодинокі випадки неточного розуміння підтексту. Темп читання суттєво перевищує нормативні показники читання вголос
	11	Учень/учениця у повному обсязі поглиблено усвідомлює фактичний зміст та основний смисл різних за ступенем складності творів. Іноді припускається неточностей щодо розуміння підтексту. Спосіб читання відповідає критеріям цього виду читання, а темп значно перевищує нормативні показники
	12	Учень/учениця у повному обсязі поглиблено розуміє зміст та основний смисл різних за складністю окреслених навчальною програмою текстів; правильно відповідає на всі запитання за змістом прочитаного. Темп читання зазвичай у 1,5–2 рази перевищує нормативні показники читання вголос. Спосіб читання відповідає критеріям цього виду читання

Досвід читацької діяльності учнів

Перевірку й оцінювання досвіду читацької діяльності учнів рекомендуємо здійснювати в процесі поточного контролю в усній та письмовій формах і враховувати в підсумковому оцінюванні навчальних досягнень школярів з літературного читання за кожний семестр.

Навчальними програмами у 3–4 класах передбачено цілеспрямоване формування творчої діяльності молодших школярів. Зміст цієї роботи має переважно навчальний характер. Тому у процесі перевірки й оцінювання творчих видів завдань визначальною є мотиваційна і розвивальна

функції. В оцінюванні творчих завдань мають переважати оцінювальні судження вчителя позитивного характеру. Не рекомендується здійснювати бальне оцінювання виконання учнями творчих завдань на низькому рівні.

Вимоги до оцінювання досвіду читацької діяльності учнів 2 класів (II семестр) у балах (відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 21.08. 2013 № 1222 "Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти"):

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
1	2	3
Початковий	1	Учень/учениця усвідомлює окремі фрагменти змісту твору, частково виконує завдання за змістом тексту лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок
	2	Учень/учениця під час читання (слухання) здатний(-на) зосереджувати свою увагу на окремих епізодах, зазвичай емоційно забарвлених; частково розуміє значення окремих слів, словосполучень, речень у тексті; виконує окремі завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
	3	Учень/учениця під час читання (слухання) здатний(-на) зосереджувати свою увагу лише на подіях; не завжди розуміє, як вони пов'язані між собою; виконує завдання за змістом твору лише зі значною допомогою вчителя; спроможний(-на) розрізнити твори за їх жанровими ознаками (казка, вірш, оповідання), назвати окремі структурні елементи дитячої книжки (обкладинка, сторінка, назва книжки) лише після кількарядового пояснення вчителя. Мовлення характеризується наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Учень/учениця виконує завдання за змістом твору, називає окремих персонажів, дає відповідь на запитання за змістом тексту лише з допомогою вчителя; утруднюється практично розрізнити жанрові ознаки вивчених творів. Припускається багатьох мовних і мовленнєвих помилок
	5	Учень/учениця виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з допомогою вчителя; може точно, як у тексті, назвати окремих персонажів. У розрізненні основних жанрів вивчених творів потребує допомоги вчителя. Утруднюється правильно назвати призначення окремих структурних елементів дитячої книжки. Припускається мовних і мовленнєвих помилок

1	2	3
	6	Учень/учениця самостійно виконує завдання за змістом твору, усвідомлює його фактичний зміст з незначною допомогою вчителя. Висловлює (без аргументації) власне ставлення до подій, вчинків персонажів. Виявляє нестійкі уміння у практичному розрізненні основних жанрів вивчених творів. Правильно називає та усвідомлює призначення окремих структурних елементів дитячої книжки. Почасті припускається мовних і мовленневих помилок
Достатній	7	Учень/учениця переважно самостійно виконує завдання за текстом: усвідомлює фактичний зміст, визначає і називає персонажів твору; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему, складає план твору з допомогою вчителя. Розрізняє твори за жанровими ознаками з незначною допомогою вчителя. Правильно наводить 3 приклади вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів. З незначною допомогою вчителя виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення. Припускається окремих мовних та мовленневих помилок
	8	Учень/учениця загалом самостійно виконуючи завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексику; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору з незначною допомогою вчителя; в цілому самостійно складає план твору. Переважно самостійно практично розрізняє твори за жанровими ознаками; правильно наводить 4 приклади вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів; виявляє уміння орієнтуватися у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення. Є поодинокі мовленнєві помилки
	9	Учень/учениця самостійно виконує завдання за текстом: висловлює власне ставлення до подій, вчинків персонажів, припускаючись неточностей у формулюванні найпростіших оцінювальних суджень; знаходить у тексті відповіді на запитання щодо відтворення фактичного змісту твору; визначає тему твору. Практично розрізняє твори за жанровими ознаками (з незначною допомогою вчителя). Правильно наводить 5 прикладів вивчених програмових творів, в окремих випадках неправильно називає їх авторів. З незначною допомогою вчителя орієнтується у дитячій книжці з опорою на її структурні елементи, іноді припускається неточностей під час пояснення їх призначення
Високий	10	Учень/учениця правильно виконує завдання за текстом: Висловлює найпростіші оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків героїв; формулює запитання до окремих абзаців тексту; самостійно визначає тему твору; пояснює зв'язок заголовка зі змістом твору; визначає у тексті структурні елементи (зачин, основну частину, кінцівку); складає план твору. Практично розрізняє казку, вірш, оповідання та правильно наводить 2–3 приклади кожного жанру. Правильно називає 6 вивчених програмових творів та їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться)
	11	Учень/учениця правильно виконує завдання за текстом; висловлює оцінювальні судження щодо поведінки і вчинків героїв з використанням відповідної оцінної лексики, аргументує свої відповіді з посиланням на текст. Практично розрізняє казку, вірш, оповідання та правильно наводить 2–3 приклади кожного жанру. Правильно називає 6–7 вивчених програмових творів та їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться)
	12	Учень/учениця швидко і правильно виконує завдання за текстом, висловлює й аргументує оцінювальні судження з посиланням на текст. Практично розрізняє казку, вірш, оповідання, правильно наводить 2–3 приклади, визначає найпростіші їх жанрові ознаки. Правильно називає 6–7 вивчених програмових творів та їх авторів. Свідомо користується структурними елементами дитячої книжки у навчальній діяльності (правильно визначає орієнтовний зміст книжки з опорою на заголовок та ілюстрації; знаходить необхідний твір у змісті та визначає сторінку, на якій він знаходиться)

Вимоги до оцінювання досвіду читачької діяльності учнів у 3–4 класах (відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 21.08. 2013 № 1222 "Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти"):

Рівень навчальних досягнень учня/учениці	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня/учениці
1	2	3
Початковий	1	Учень/учениця переказує фактичний зміст твору з опорою на поданий зразок плану окремими, не пов'язаними між собою реченнями. Припускається численних мовних, мовленнєвих, орфоепічних помилок. Частково розуміє значення більшості слів, словосполучень у тексті
	2	Учень/учениця відтворює на основі поданого зразка плану окремі, не пов'язані між собою фрагменти змісту твору. Припускається численних мовних і мовленнєвих помилок
	3	Учень/учениця переказує на основі поданого зразка плану менше половини змісту тексту. Його переказ характеризується непослідовністю, пропуском фрагментів, важливих для цілісного розуміння змісту, наявністю багатьох орфоепічних і мовленнєвих помилок
Середній	4	Учень/учениця недостатньо зв'язно відтворює з опорою на поданий зразок плану більшу частину фактичного змісту тексту. Порушує послідовність викладу, припускаючись мовних і мовленнєвих помилок. З допомогою вчителя може назвати 1–2 твори, що вивчались не вказуючи їх авторської приналежності
	5	Учень/учениця зв'язно, але недостатньо повно, відтворює фактичний зміст твору з опорою на поданий зразок плану. Почасти порушує послідовність викладу. Припускається мовних і мовленнєвих помилок. З допомогою вчителя розрізняє окремі літературні жанри (казка, вірш), окремі структурні елементи дитячої книжки; наводить приклади 2–3 вивчених творів, утруднюючись у визначенні їх авторської приналежності; висловлює (без аргументації) найпростіші оцінювальні судження щодо поведінки, вчинків персонажів ("хороший", "поганий")
	6	Учень/учениця переказує зміст твору зв'язно, загалом повно, послідовно, хоч не завжди розрізняє основну й другорядну інформацію. Виявляє нестійкі уміння виділяти смислові частини тексту, складати план твору, визначати його тему. Почасти припускається мовних і мовленнєвих помилок. З частковою допомогою вчителя висловлює (без аргументації) своє ставлення до подій, вчинків персонажів, користуючись елементарною оцінювальною лексикою; практично розрізняє казку, вірш, оповідання; Наводить кілька прикладів літературних творів, що вивчались, окремі з них – за авторською приналежністю. З допомогою вчителя усвідомлює в тексті роль окремих яскравих, образних висловів. Виконує завдання на словесне малювання, придумування творів за аналогією з прочитаним, вміє читати за ролями. Практично розрізняє структурні елементи дитячої книжки (неповно); виявляє нестійкі уміння знаходити їх у конкретних книжках; пояснювати призначення; недостатньо володіє способами пошуку навчально-пізнавальної інформації у виданнях довідкового характеру
Достатній	7	Учень/учениця відтворює зміст твору (з урахуванням виду переказу) зв'язно, достатньо повно, послідовно, з елементами аргументації поведінки, вчинків персонажів. Припускається окремих мовних та мовленнєвих помилок. З незначною допомогою вчителя складає план, визначає тему твору; практично розрізняє програмові твори за жанровими ознаками; правильно наводить приклади 3–4 вивчених творів та їх авторів. Знаходить у тексті засоби художньої виразності, хоч і неповно розуміє їх функції у творі. Розрізняє структурні елементи дитячої книжки, іноді припускається неточностей, визначаючи їх у конкретних книжках. Виявляє нестійкі уміння здійснювати пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях
	8	Учень/учениця загалом самостійно, зв'язно, логічно, послідовно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, формулює його тему, складає план; висловлює та частково аргументує власне ставлення до подій, вчинків персонажів, спираючись на текстовий матеріал. Використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності, почасті невдало замінюючи їх власними. Є поодинокі мовленнєві помилки. Вміє за перерахованими вчителем ознаками визначити жанр твору та навести 1–2 приклади. Правильно наводить 4–5 прикладів творів, що вивчались. Загалом правильно орієнтується у структурі дитячої книжки, хоч не завжди застосовує набуті знання у практичній діяльності. Потребує удосконалення уміння знаходити навчально-пізнавальну інформацію у виданнях довідкового характеру

1	2	3
	9	<p>Учень/учениця самостійно, зв'язно, послідовно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, вміє самостійно сформулювати його тему, скласти план.</p> <p>Висловлює й аргументує власне ставлення до подій, вчинків героїв, спираючись на текстовий матеріал.</p> <p>Загалом вдало використовує у мовленні авторські засоби художньої виразності, хоч не завжди може пояснити роль окремих з них у творі. Припускається поодиноких мовленнєвих помилок.</p> <p>Правильно наводить 5–6 прикладів програмових творів та їх авторів; самостійно перераховує основні жанрові ознаки творів (іноді припускається помилок).</p> <p>Вміє знаходити у текстах порівняння, творчо переказати текст, читати за ролями, складати з допомогою вчителя казки.</p> <p>Орієнтується у змісті дитячої книжки з опорою на її довідково-ілюстративний апарат. Володіє операційною стороною діяльності з пошуку потрібної книжки, навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях</p>
Високий	10	<p>Учень/учениця самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, акцентуючи увагу на головному; правильно визначає тему твору. Висловлює та аргументує своє ставлення до подій, вчинків персонажів, використовуючи авторські засоби художньої виразності. Розуміє їх функції у творі.</p> <p>Орієнтується у світі дитячих книжок, може навести приклади творів за авторською, тематичною приналежністю, визначити жанр конкретного твору та обґрунтувати свій вибір. Іноді припускається неточностей у визначенні авторської приналежності та перераховуючи жанрові ознаки твору.</p> <p>Самостійно здійснює пошук навчально-пізнавальної інформації у довідкових виданнях</p>
	11	<p>Учень/учениця самостійно, зв'язно, логічно, повно переказує (з урахуванням виду переказу) зміст твору, виділяючи головне. Під час переказу замінює діалоги розповіддю. Висловлює та аргументує своє ставлення не лише до подій, а й до змісту твору загалом, вдало використовуючи авторські засоби художньої виразності під час опису подій, вчинків персонажів, опису природи та ін. Самостійно визначає тему і основну думку твору. В окремих випадках не точно розуміє підтекст (4 кл.).</p> <p>Орієнтується у світі дитячих книжок, розрізняє та порівнює їх за жанрово-родовими ознаками, тематичним спрямуванням, авторською приналежністю.</p> <p>Самостійно володіє операційною стороною пошуку навчально-пізнавальної інформації у виданнях довідкового характеру; застосовує знання, уміння й навички під час вивчення інших шкільних предметів</p>
	12	<p>Учень/учениця самостійно будує розповідь, виділяючи головне та узагальнюючи зміст прочитаного. Висловлює власне ставлення до змісту твору, добираючи відповідні аргументи щодо певної позиції.</p> <p>Виявляє уміння використовувати під час переказу засоби художньої виразності. Самостійно орієнтується в колі дитячого читання: розрізняє, порівнює, наводить приклади книжок за жанровим, тематичним спрямуванням, авторською приналежністю.</p> <p>Вміє знаходити в текстах порівняння, придумувати порівняння; складати з допомогою вчителя і самостійно казки, лічилки, загадки, римовані рядки; придумувати продовження прочитаних творів.</p> <p>Орієнтується в структурі і змісті різних типів дитячих видань; самостійно користується різними видами бібліотечно-бібліографічної допомоги під час вибору книжок; виявляє уміння правильно сформулювати свої читацькі запити; застосовує набуті знання та вміння у практичній діяльності</p>

Самостійна та підсумкові контрольні роботи

Метою самостійної та підсумкової роботи у 3–4 класах є перевірка рівня сформованості в учнів умінь самостійно усвідомлювати зміст незнайомого тексту, застосовуючи знання, уміння, навички, способи діяльності, якими учень оволодів протягом навчання.

Рекомендуємо таку роботу проводити на основі незнайомого тексту, завдань різного рівня складності. Для перевірки пропонувати завдання трьох типів: 1) завдання, які передбачають вибір однієї правильної відповіді із трьох (3 клас) і чотирьох (4 клас) запропонованих варіантів; 2) завдання з короткою письмовою відповіддю, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності; 3) завдання, які потребують розгорнутої відповіді.

У 3 класі наприкінці I семестру доцільно провести **самостійну письмову роботу під керівництвом учителя**. Оскільки така робота має навчальний характер, вона не оцінюється в балах.

Самостійна робота в 3 класі (I семестр) складається із незнайомого тексту (обсягом 250–300 слів) і 8 завдань (5 завдань першого типу, 2 – другого і 1 – третього типу).

Підсумкову контрольну роботу рекомендуємо проводити в 3 класі наприкінці II семестру і у 4 класі наприкінці I семестру.

У 3 класі (II семестр) підсумкова контрольна робота може складатися із незнайомого тексту (обсягом 300–350 слів) і 10 завдань (5 завдань першого типу, 4 – другого і 1 – третього типу).

У 4 класі (I семестр) – із незнайомого тексту (обсягом 350–420 слів) і 12 завдань (6 завдань першого типу, 5 – другого і 1 – третього типу).

Оцінювання виконаної роботи рекомендуємо здійснювати таким чином.

За правильне виконання завдань, які передбачають вибір однієї правильної відповіді із кількох запропонованих варіантів виставляється по 1 балу.

Завдання з короткою письмовою відповіддю, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності оцінюються у межах 2 балів кожне: 2 бали – завдання виконано правильно, дано повну ґрунтовну відповідь, правильно встановлено послідовність чи відповідність, план повністю відповідає тексту; 1 бал – завдання виконано частково, допущено неточнос-

ті, відповідь не обґрунтовано. Якщо завдання складається з двох частин, то виставляється по 1 балу за правильно виконану кожен частину завдання; 0 балів – учень виконав завдання неправильно чи не приступив до виконання завдання.

Завдання, які потребують розгорнутої відповіді, оцінюються в межах 3 балів. Ураховується зміст; логічність і послідовність викладу; висловлення (обґрунтування) власної думки, використання засобів художньої виразності у висловлюванні.

Бали за роботу з читання виставляються без урахування помилок за грамотність.

Усі бали за виконані завдання додаються, й одержаний загальний бал переводиться в оцінку за поданою таблицею:

Таблиця переведення тестового бала в оцінку

Оцінка	“1”	“2”	“3”	“4”	“5”	“6”	“7”	“8”	“9”	“10”	“11”	“12”
Тестовий бал	1	2	3	4–5	6–7	8	9–10	11–12	13	14	15	16
Тестовий бал	1	2–3	3–4	5–6	7–8	9–10	11–12	13–14	15–16	17	18	19